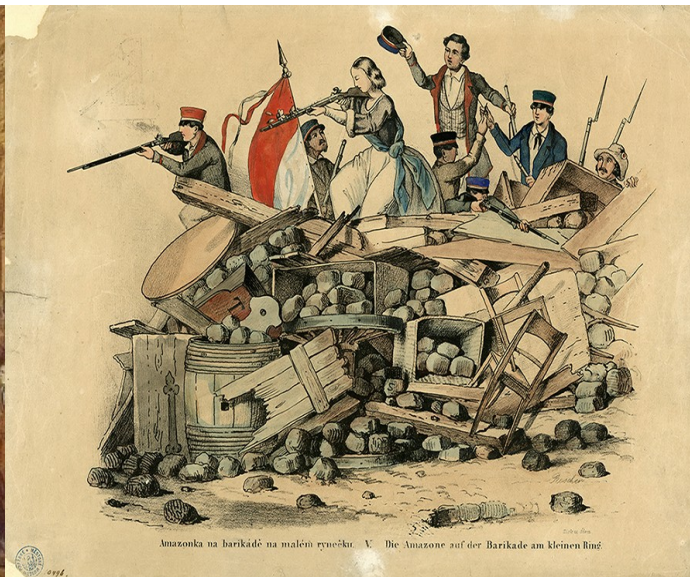


# Nástup konstituční monarchie v 19. století



**SLEZSKÁ  
UNIVERZITA**  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ

Mgr. Lubomír Nenička, Ph.D.  
Katedra ekonomie a veřejné správy



# Revoluce v Rakousku

---



SLEZSKÁ  
UNIVERZITA  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ

- V důsledku revolty byl vydán konstituční patent byl počátkem přechodu k ústavnímu zřízení.
- Po vzoru západních zemí byla zřízena ministerská rada – staré dvorské úřady se v jejím rámci začaly přetvářet v oborová ministerstva.



- Tvořili ji **ministr zahraničí a císařského domu, ministr vnitra, ministr financí, ministr spravedlnosti a ministr války.**
  - V čele ministerské rady měl stát ministr-prezident, určený panovníkem.
  - Jako ústřední orgán podřízený předsedovi vlády a koordinující práci ministerstev bylo zřízeno prezidium ministerské rady.
-

# Počátky revoluce v Praze

---



SLEZSKÁ  
UNIVERZITA  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ

- V březnu se v Praze utvořil Svatováclavský výbor, který zaslal císaři petici se svými požadavky.
  - Poté byl ustaven **Národní výbor** jako český ústřední správní politický orgán.
  - Císař slíbil splnění některých z jeho požadavků.
  - Napětí vyvolané vojenskými opatřeními v Praze v červnu vyústilo v otevřený střet – revolta byla vojensky potlačena.
-

## První ústava 1848 – pro západní část monarchie

---



- Byla tzv. oktrojovaná (vydaná panovníkem bez souhlasu zastupitelského orgánu).
  - Nová ústava nesplnila očekávání liberálů – došlo k novým nepokojům.
  - [https://is.muni.cz/el/1422/jaro2015/MP201Zk/um/web/doc/19-stoleti/Pillersdorfova\\_ustava\\_1848.pdf](https://is.muni.cz/el/1422/jaro2015/MP201Zk/um/web/doc/19-stoleti/Pillersdorfova_ustava_1848.pdf)
  - Nově zřízený Říšský sněm byl v březnu 1849 rozehrán.
-



# František Josef II.



**SLEZSKÁ  
UNIVERZITA**  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ



# Návrat absolutismu

---



SLEZSKÁ  
UNIVERZITA  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ

- Po rozeznání prvního Říšského sněmu byla přijata nová ústava, posilující pravomoci panovníka
- Po dvou letech byla zrušena a znovu byl nastolen absolutismus – jeho hlavním představitelem byl ministr vnitra **Alexandr Bach**.
- Ústavní ministerská rada se proměnila na ministerskou konferenci, které předsedal sám císař.





# Konec absolutistické vlády – Říjnový diplom



**SLEZSKÁ  
UNIVERZITA**  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ





- Na základě nové ústavy z počátku 60. let vznikla nová **Říšská rada**.
  - Tvořila ji **panská komora** (její členové byli jmenováni panovníkem) a **poslanecká sněmovna** (její členové voleni zemskými sněmy podle jednotlivých zájmových skupin – kurií).
  - Členové zemských sněmů byli voleni ve 3 kuriích – velkostatkářů, kurie měst a průmyslových míst a kurie venkovských obcí.
-

# Říšská rada a zemské sněmy

---



**SLEZSKÁ  
UNIVERZITA**  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ

- Tvořila ji panská komora (její členové byli jmenováni panovníkem) a poslanecká sněmovna (její členové voleni zemskými sněmy podle jednotlivých zájmových skupin – kurií)
  - Hlavní podmínkou k přiznání volebního práva bylo placení tzv. přímých daní v určité výši
  - Členové zemských sněmů byli voleni ve 3 kuriích – velkostatkářů, kurie měst a průmyslových míst a kurie venkovských obcí
-

# Rakousko-uherské vyrovnání

---



SLEZSKÁ  
UNIVERZITA  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ

- Po porážce ve válce s Pruskem se v monarchii prosadil dualismus.
- Uherské země byly zrovnoprávněny s Rakouskem.
- V rámci rakousko-uherské federace zůstala pouze tři společná ministerstva – zahraničí, války a financí.
- Nové uspořádání stvrdila tzv. prosincová ústava (1867), na jejím základě bylo ustaveno **Rakousko-Uhersko**.

Císař si v západní části říše zachoval zákonodárnou pravomoc (spolu s říšskou radou).

---

# Ministerstva od 60. let 19. století

---



**SLEZSKÁ  
UNIVERZITA**  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KÁRVINĚ

- Do přijetí ústavy z roku 1867 se počet ministerstev různě měnil, poté byla zákonem vymezena i jejich zodpovědnost.
  - Znovu byla obnovena ministerská rada.
  - Jednotlivá ministerstva se definitivně rozčlenila ke konci 19. století.
  - Později v západní části monarchie působili tzv. ministři-krajani (zastupovali jednotlivé národy)
-



## Z W i d n ě.

H. B. Dne 10. září. Dnes ráno (někde již včera večer) četli jsme již na rozích nový zákon o zrušení poddanstva.

W největší rychlosti dal J. M. C. král náš český *wšemu tomu, co a jak to sněm říšský ustanovil*, potvrzení své, a nyní již není dokonce žádné pochybnosti o tom, že poddanstvo přestalo. První owoce konstituce naší máme již, totiž: **Rownost všech stawů před zákonem, práwa feudální zrušena jsau** w celém našem mocnářství, protož také tyto dva punkty z hesla těchto nowin dnešního dne wynecháváme, neboť již déle o ně usilowati nemusíme, dosáhnuwše cíle swého. Dejž Bůh, abychom také ty ostatní punkty brzy wymazati mohli!

Ode dne prohlášení toho zákonu není již žádného rozdílu mezi *šlechticem, poddaným a měšťanem*, jsme všichni *stejně opráwnění občané* vlasti naší.



SLEZSKÁ  
UNIVERZITA  
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ  
FAKULTA V KARVINĚ

- V souvislosti s revolučními událostmi byla v Rakousku přijata první ústava a proměnil se i charakter ústřední správy. Jako nový orgán ústřední správy se v tomto období utvořila **ministerská rada**.
  - Staré dvorské úřady se začaly přetvářet v oborová **ministerstva**.
  - V důsledku mezinárodních neúspěchů, zhoršující se finanční situace a nárůstu národnostních sporů v 60. letech 19. století **bylo rozhodnuto vzdát se absolutistické vlády a vytvořit rakousko-uherskou federaci**.
-